

Södertälje kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter prioriterad tillsyn i Ronnaskolan
belägen i Södertälje kommun

Tillsyn i Ronnaskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Södertälje kommun under våren 2015. Ronnaskolan besöktes av Skolinspektionen mellan den 10 och 12 mars 2015.

Måluppfyllelse och resultat

Resultat årskurs 3

Skolverkets statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven i matematik och svenska som andraspråk läsåret 2013/2014 visar att andelen elever som nådde kravnivån varierade. Resultaten var dock sämre i jämförelse med både kommunen och riket på samtliga delprov utom ett. I delprovet Läsa: faktatext var resultatet något bättre än kommunen men sämre än riket.

Av skolans egen sammanställning av kunskapsresultaten för årskurs 3 våren 2014 framgår att 68 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i ämnet matematik och 63 procent i svenska som andraspråk. I de samhällsorienterande och naturorienterande ämnena redovisar skolan en måluppfyllelse på 79 respektive 82 procent.

Resultat årskurs 6

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för elevernas betygsresultat för läsåret 2013/2014 visar att den genomsnittliga betygspoängen i samtliga ämnesprov varierade men att samtliga betygspoäng var lägre än genomsnittet i både kommunen och riket. Störst skillnad i betygspoäng var i ämnesprovet i historia (samhällsorienterande ämne), där skolans resultat var 6 poäng lägre än rikets (7,0 poäng jämfört med 13,0 för riket). I ämnesprovet i kemi var betygspoängen 10,7 vilket var 0,6 poäng lägre jämfört med riket (11,3).

Resultat årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik (SIRIS) var det genomsnittliga meritvärdet 193,9 poäng för eleverna i årskurs 9 läsåret 2013/2014, jämfört med 214,8 poäng för riket som helhet. Från läsåret innan, 2012/2013, är det en minskning då det genomsnittliga meritvärdet var 196,1 poäng. De senaste fem åren har skolans genomsnittliga meritvärde varierat mellan 166,9 och 196,1 där det var som lägst läsåret 2010/2011 och som högst läsåret 2012/2013.

Andelen elever som uppnådde kunskapskraven i alla ämnen var läsåret 2013/2014 drygt 52 procent vilket var en marginell ökning jämfört med året innan. Samma år (2014) var andelen elever som nådde kunskapskraven i alla ämnen i riket 77 procent. Under läsåret 2010/2011 till och med läsåret 2013/2014 har andelen elever som nått kunskapskraven i alla ämnen varierat mellan som lägst 41 procent läsåret 2011/2012 och som högst läsåret 2013/2014 då drygt 52 procent av eleverna uppnådde kunskapskraven i alla ämnen.

Läsåret 2013/2014 var drygt 72 procent av eleverna behöriga till gymnasie-skolans yrkesprogram, vilket kan jämföras med 87 procent för riket igenom-snitt. Till övriga nationella program varierade andelen behöriga elever mellan 60 och 69 procent, vilket är lägre än för riket där andelen behöriga elever till övriga nationella program varierade mellan 83 och 86 procent.

Den genomsnittliga betygspoängen för slutbetygen i årskurs 9 läsåret 2013/2014 varierade beroende på ämne. I ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, modersmål, musik och svenska som andraspråk var skolans genomsnittliga betygspoäng högre än rikets. Den största avvikelser jämfört med genomsnittet i riket var i svenska som andraspråk där skolans poäng låg 2,5 poäng högre än riket (11,3 jämfört med 8,8). I ämnena engelska och historia låg skolans genom-snittliga betygspoäng (10,2 respektive 11,3) 2,2 poäng under genomsnittet i riket (14,4 respektive 13,5 poäng).

Måluppfyllelse värdegrund

Av skolans egen dokumentation framgår att skolan genomför elevenkäter och följer upp arbetet med normer och värden. Det finns ett system för anmälan om kränkande behandling där kuratorerna enligt dokumentationen har registrerat ett antal kränkningar de senaste 12 månaderna. Skolinspektionens enkäter till personal vid Ronnaskolan visar att resultatet för trygghet och studiero ligger lägre jämfört med övriga medverkande skolenheter. För eleverna i årskurs 5 ligger resultatet för trygghet lägre än genomsnittet medan resultatet för elever i årskurs 9 visar ett högre resultat när det gäller trygghet jämfört med övriga medverkande skolenheter.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2015-08-14
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2015-08-14
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2015-08-14
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2015-08-14
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande. Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats. Skolinspektionens bedömningar för när huvudmannen senast ska ha åtgärdat bristerna anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Tillsynen av Ronnaskolan visar att elevernas måluppfyllelse är låg. I de nationella ämnesproven i årskurs 3 och 6 är resultatet sämre än rikets på samtliga delprov. I årskurs 9 ligger meritvärdet lägre än genomsnittet i riket. Uppdelat per ämne visar dock statistiken för läsåret 2013/2014 att den genomsnittliga betygspoängen var högre än rikets i ämnena bild, hem- och konsumentkunskap, modersmål, musik och svenska som andraspråk. Sedan 2010 har meritvärdet för eleverna i årskurs 9 ökat från 169,9 till 193,9. Andelen elever som är behöriga till yrkesprogram har ökat från 57 till 72 procent mellan 2011 och 2014. Detta tyder, enligt Skolinspektionens bedömning, på att Ronnaskolan har haft ett långsiktigt arbete för att öka elevernas måluppfyllelse, vilket också bekräftas av tillsynen. Exempel som kan nämnas är försök med tvåläraresystem, gemensamma lektionsstrukturer, lovskola, läxhjälp och försök med att placera nyanlända elever direkt i klass.

Trots dessa förbättringsåtgärder bedömer Skolinspektionen, mot bakgrund av elevernas låga måluppfyllelse, att skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att ge alla elever möjligheter att nå de nationella målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Främst gäller det skolans arbete med anpassning, extra anpassning och särskilt stöd. Trots försök med anpassningar till elevernas behov och förutsättningar på såväl individ- som grupp- och organisationsnivå visar tillsynen att dessa åtgärder inte är tillräckliga och att exempelvis lärarnas anpassning av undervisningen och elevernas möjligheter till utmaningar varierar mellan ämnen och lärare. Vidare framkommer att skolan har bristande rutiner för sitt arbete med särskilt stöd och att elever, framför allt i årskurs 7-9, inte får det särskilda stöd som de har behov av. Det framkommer också att särskilt stöd inte erbjuds i alla ämnen. Särskilt stöd saknas exempelvis i engelska trots att det är ett ämne där många elever enligt den nationella statistiken har svårigheter att nå kunskapskraven. Skolan behöver därför förbättra arbetet med extra anpassning och särskilt stöd. I detta arbete ingår också att utveckla förbättrade rutiner för elevhälsoarbetet och säkerställa att det finns specialpedagogiskt stöd på det sätt och i den omfattning som behövs.

Skolan behöver också intensifiera arbetet med att säkerställa att alla elever har en miljö som präglas av trygghet och studiero. Även om flertalet elever uppger att de trivs i skolan och känner sig trygga visar tillsynen att det inte gäller alla elever, framför allt i de yngre åldrarna. Det råder heller inte alltid studiero under lektionerna och de åtgärder som vidtas i form av tillsägelser och att ringa hem till vårdnadshavaren hjälper inte alltid. Skolan behöver därför vidta åtgärder för att förbättra arbetet med såväl trygghet som studiero och därmed försäkra eleverna om en miljö där de kan utvecklas och nå så långt som det är möjligt.

Andra angelägna utvecklingsområden är att tillgodose de yngre elevernas behov av vägledning inför kommande studier och yrkesval liksom att se till att eleverna har tillgång till ett skolbibliotek.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Södertälje kommun att senast den 14 augusti 2015 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper, intressen och lärstilar och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Lärarna behöver ta hänsyn till varje enskild individs behov och förutsättningar.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att utbildningen ska ta hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Vidare framgår att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Av läroplanen framgår att läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov och förutsättningar. Läraren ska också organisera arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

Tillsynen visar att undervisningen i Ronnaskolan inte alltid genomförs så att alla elever ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

Skolledning, lärare och elever ger i intervjuer exempel på flera olika strategier som används för att anpassa utbildningen till elevernas behov och förutsättningar. Eleverna beskriver möjligheten att få extra arbetsblad när de är klara med en uppgift eller att få en särskild bok om man som nyanländ har svårt med språket. Av intervjuerna framgår också att anpassningar görs på grupp-nivå och organisatorisk nivå. Exempelvis erbjuds läxhjälp efter skoltid men enligt lärarna når den inte alltid de elever som behöver den bäst. Eleverna menar att de inte alltid kan få hjälp i alla ämnen under läxhjälpen. Exempel som nämns är att matematikläraren har svårt att hjälpa dem i engelska. Av elevintervjuer och av Skolinspektionens observationer framgår också att lärarnas anpassning av undervisningen och elevernas möjligheter till utmaningar varierar mellan ämnen och lärare.

Vidare framkommer i intervjuer med elever och lärare att lärarnas anpassning av undervisningen ofta är riktad mot att stödja de elever som har svagast språkkunskaper. Enligt lärarna måste de för det mesta förhålla sig till elever med olika kunskapsnivåer i svenska språket, vilket gör att undervisningsnivån inte sällan inriktas mot de elever som har svagast språkkunskaper. Detta framkommer också i elevintervjuerna där flera elever, framför allt i de äldre åldrarna, uppger att de tycker undervisningsnivån ibland är för låg och inte utmanar dem så att de kommer vidare i sin språkutveckling eller kan nå högre kunskapsnivåer. Flera elever uttrycker att de vill ha mer undervisning i svenska. Det gäller såväl nyanlända elever som elever som varit i Sverige lite längre.

Många nyanlända elever har enligt lärarna och skollädaingen goda kunskaper i exempelvis matematik och naturorienterande ämnen och behöver stöd i sin språkutveckling men också utmaningar i ämnena. Men lärarna uppger att det kan vara svårt att räkka till när så många elever är i behov av olika anpassningar, såväl språkligt som ämnesmässigt. Detta bekräftas också i vissa elevintervjuer. De flesta nyanlända elever får studiehandledning på modersmålet men enligt lärarna räcker det inte till. Enligt skollädaingen och lärarna är de medvetna om att eleverna behöver mera utmaningar för att nå längre i sin kunskapsutveckling.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommer i tillsynen bedömer Skolinspektionen att det finns brister i Ronnaskolans arbete med att anpassa undervisningen till varje elevs behov och förutsättningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Ronnaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara

olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Visar utredningen att en elev är i behov av särskilt stöd ges eleven sådant stöd på det sätt och i den omfattning som behövs, för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 8–12 §§ skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Säkerställa att det finns fungerande rutiner för att utreda, ge och följa upp särskilt stöd.

Säkerställa att alla elever som behöver särskilt stöd får det i den omfattning och på det sätt som utredningen har visat att de behöver.

Motivering till bedömning av brist

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövligt. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses, när åtgärderna ska följas upp och utvärderas och vem som är ansvarig för uppföljningen respektive utvärderingen.

Av tillsynen framkommer att det finns brister i rutinerna kring särskilt stöd och att alla elever inte får det särskilda stöd som de behöver.

Enligt uppgift från lärarna finns det tydliga rutiner för särskilt stöd som fungerar väl för elever i de yngre åldrarna. Vid misstanke om att en elev, trots extra anpassningar, riskerar att inte nå kunskapskraven kontaktas specialläraren och ärendet anmäls till elevhälsoteamet. Läraren gör en pedagogisk utredning och ett åtgärdsprogram upprättas om det beslutas att eleven ska få särskilt stöd. Åtgärdsprogrammen följs enligt lärarna upp på individnivå.

Samtidigt framkommer i intervjun med lärarna och elevhälsan att det finns elever som inte får det särskilda stöd som de behöver. Många elever på Ronnaskolan har behov av stöd och enligt lärarna är det oftast de som är verkligt lågpresterande som får särskilt stöd. De elever som enligt lärarna är kunskapsmässigt svaga får istället klara sig med det stöd som läraren kan ge i form av extra anpassningar. Eftersom behovet av stöd är så stort för många av skolans elever menar lärarna att det blir en hårdare prioritering av vilka som kommer ifråga för särskilt stöd. Vidare framkommer att de elever som får stöd av speciallärare endast kan få det i svenska och matematik. Särskilt stöd i exempelvis engelska saknas, trots att det är ett ämne där många elever enligt den nationella statistiken har svårigheter att nå kunskapskraven. Vidare framkommer i intervjun med elevhälsan uppfattningen att de speciallärarinsatser som erbjuds, inte alltid är tillräckliga för att tillgodose elevernas behov av särskilt stöd.

Såväl lärare som skolledning uppger att alla elever i årskurs 7-9 inte får det särskilda stöd som de behöver. Processen för särskilt stöd och åtgärdsprogram har inte fungerat fullt ut och rutinerna är otydliga enligt såväl rektorn som specialpedagogen och lärarna. Rektorn uppger att arbetet med särskilt stöd länge varit eftersatt, men att de påbörjat ett förbättringsarbete.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommer i tillsynen konstaterar Skolinspektionen att det finns brister i Ronnaskolans arbete med att utreda, tillhandahålla och följa upp särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Ronnaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieutrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Försäkra sig om att eleverna har en lärmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Motivering till bedömning av brist

Enligt skollagen ska utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero.

Trygghet

Tillsynen visar att många elever trivs bra på Ronnaskolan och har förtroende för sina lärare. Enligt skolledning och lärare råder en god studiemiljö på skolan. Det finns ett system för att upptäcka och åtgärda kränkningar som rektor, lärare och elever uppger fungerar i de flesta fall. När kränkningar förekommer reagerar de vuxna och kränkningarna anmäls till kuratorerna som stämmer av med rektorn. Enligt skolans egen redovisning har skolan registrerat 144 kränkningar de senaste 12 månaderna.

Dock framkommer att skolans arbete med att förebygga kränkningar och vidta åtgärder inte fungerar fullt ut. I intervjuer med elever och lärare, skolledning

och elevhälsan framkommer att det finns problem med kränkande språkbruk bland eleverna. Detta var en brist som Skolinspektionen uppmärksammade även vid den förra tillsynen 2011. Lärarna och elevhälsan uppger att det har varit svårt att komma tillrätta med det kränkande språkbruket då eleverna pratar sitt modersmål med varandra och lärarna därför inte alltid förstår vad eleverna säger till varandra. Eleverna bekräftar att de kan säga kränkande ord, ibland på skoj, till varandra och att lärarna inte alltid förstår det. Elevers bristande kunskaper i svenska kan också vara en källa till upplevelse av kränkning, enligt lärarna. De berättar också att det heller inte är tydligt för all personal på skolan vad som är en kränkning och att det saknas en samsyn kring detta vilket ger ett friutrymme för tolkningar.

Vidare framkommer i intervjuer med elever och lärare att det finns elever, framför allt i de yngre åldrarna, som inte känner sig trygga i skolan och som kan känna sig ensamma eller utsatta. I Skolinspektionens enkät svarar 24 procent av eleverna i årskurs 5 att det stämmer helt och hållet eller ganska bra att det finns elever som de är rädda för i skolan, medan 13 procent (9 elever) svarar att det finns vuxna som de är rädda för i skolan. Svarefrekvensen var 92 procent vilket motsvarar 70 av 76 elever. Det framkommer också i intervjuer med lärare och skollädares att det finns elever i de yngre åldrarna som till exempel är otrygga i omklädningsrummet till idrotten och där problemet ännu inte har löst sig.

Skolledningen bekräftar att arbetet med trygghet är ett fortsatt utvecklingsområde och att arbetet med att förebygga kränkningar och vidta åtgärder behöver förbättras.

Studiero

Enligt elever och lärare råder oftast studiero på lektionerna, vilket också bekräftas av de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomfört. Men det framkommer också att studieron varierar mellan olika lärare och att de åtgärder som vidtas inte alltid hjälper. När elever stör på lektionerna säger lärarna till och i vissa fall kontaktas även vårdnadshavaren. Men enligt eleverna hjälper inte alltid det. Skolledningen uppger att de har infört ett tvåläraresystem som bland annat ska bidra till ökad studiero. Men det har enligt lärarna och även skolledningen inte fungerat fullt ut det senaste året, exempelvis då den ena läraren varit tvungen att vikariera i andra klasser. Skolinspektionens lektionsobservationer visar också att det förekommer lektioner med bristande studiero där en stor del av tiden går åt till att försöka upprätthålla studiero.

I Skolinspektionens enkät ligger personalens uppfattning om både trygghet och studiero under genomsnittet för övriga deltagande grundskoleenheter. Exempelvis svarar 46 procent att det "stämmer helt och hållet" eller "ganska bra" att en stor del av min undervisningstid går åt till att upprätthålla ordning i klassrummet.

Mot bakgrund av de uppgifter som framkommer i tillsynen bedömer Skolinspektionen att Ronnaskolan inte har en lärmiljö som präglas av trygghet och studiero och att skolan behöver vidta ytterligare åtgärder för att tillförsäkra alla elever trygghet och studiero.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Ronnaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Södertälje kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)
- Den studie- och yrkesorienterande verksamheten tillgodoser elevernas behov av vägledning inför elevernas val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet. (2 kap. 29 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

- Skolbiblioteket används för att stödja elevernas lärande och kunskapsutveckling. (2 kap. 36 § skollagen; Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristerna kan dock avhjälpas även på annat sätt.

Säkerställa att skolan har ett fungerande elevhälsoarbete med tillgång till specialpedagogisk kompetens på det sätt och i den utsträckning som behövs.

Säkerställa att elever i de yngre åldrarna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

Säkerställa att eleverna har tillgång till skolbibliotek.

Motivering till bedömning av brist

Elevhälsa

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Tillsynen visar att det finns brister i elevhälsans arbete. Enligt rektorn består elevhälsan av rektor, biträdande rektorer, skolsköterska, kuratorer, samt specialpedagog. Men enligt såväl rektorn som elevhälsan finns det brister i elevhälsans arbete. Det är exempelvis sällan som specialpedagogen deltar i möten med övriga representanter. Specialpedagogen är ensam specialpedagog på skolan och uppger att hon inte räcker till för de behov som finns, exempelvis att handleda lärarna och ge speciallärarstöd till elever i årskurs 7-9. Det bekräftas i intervjuer med lärarna som uppger att de inte får den handledning de behöver för att kunna stödja eleverna i klassrummet. För elever i årskurs 1-6 finns tillgång till flera speciallärare, men enligt lärarna är det inte tillräckligt. Enligt rektorn och lärarna saknas tillgång till speciallärare för elever i årskurs 7-

9, detta trots att det finns många elever som skulle behöva sådant stöd. Rektorn uppger att elevhälsoarbetet är ett utvecklingsområde.

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans mål ska vara att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Av läroplanen framgår också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Av Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS (2013:180)) framgår att eleven under sin skoltid behöver utveckla kunskaper både om sig själv och om olika valalternativ. Eleven behöver också utveckla förmågan att väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Förutom det behöver eleven ges möjlighet att utveckla färdigheter i att genomföra sina beslut.

Av intervjuer med skolledning, elever och lärare framkommer att det finns en studie- och yrkesvägledare på skolan som arbetar med elever i årskurs 8 och 9. Lärare för de yngre eleverna uppger att det förekommer viss undervisning kring studier och yrkesval, men enligt Skolinspektionens bedömning sker inte detta på ett medvetet och planerat sätt utan är beroende av enskilda lärares initiativ. Skolledningen uppger att det finns en kommungemensam plan för studie- och yrkesvägledning som även inkluderar elever i de yngre åldrarna, men att den ännu inte är implementerad i skolan.

Skolbibliotek

Enligt skollagen ska elever i grundskolan ha tillgång till skolbibliotek. Med skolbibliotek avses enligt förarbetena (prop. 2009/10:165 s. 284) en gemensam och ordnad resurs av medier och information som ställs till elevernas och lärarnas förfogande och som ingår i skolans pedagogiska verksamhet med uppgift att stödja eleverna. I läroplanen framhålls biblioteket som en del av skolans arbetsmiljö med syftet att eleverna själva ska kunna söka och utveckla kunskaper.

Av tillsynen framgår att eleverna i Ronnaskolan saknar tillgång till skolbibliotek. På skolan finns ett fönsterlöst utrymme i källarplanet där skolan har samlat sina biblioteksböcker. Enligt rektorn har en lärare fått i uppdrag att inventera böckerna och ordna den biblioteksresurs som finns. Skolan har heller inget samarbete med kommunbiblioteket, för att på så sätt tillgodose elevernas behov av en samlad och gemensam resurs av medier och information som kan användas i undervisningen. Enligt rektorn finns en plan för att upprätta ett bibliotek i Ronnaskolan, men ännu är inga beslut fattade.

Mot bakgrund av tillsynen bedömer Skolinspektionen att skolan på vissa områden brister i att skapa förutsättningar för elevernas lärande. Skolan har brister i sitt elevhälsoarbete och saknar specialpedagogisk kompetens på det sätt och i den utsträckning som behövs. Vidare saknar elever i de yngre åldrarna tillgång till personal med kompetens så att deras behov av vägledning inför utbildnings- och yrkesval är säkerställt. Eleverna har heller ingen tillgång till skolbibliotek i betydelsen en samlad och gemensam resurs av medier och information som kan användas i undervisningen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Ronnaskolan inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreläggs Södertälje kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella

ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2015-04-17
18 (20)

Dnr 43 - 2014:8519

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav inom dessa arbetsområden.

På Skolinspektionens vägnar

Lotta Hedén
Beslutsfattare

Eva Lanteli
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Ronnaskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för.

Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Ronnaskolan

Ronnaskolan är en kommunal skola belägen i området Ronna i Södertälje kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurserna 1-9 samt fritidshem. Vid tillsynstillfället har skolan cirka 750 elever varav 68 elever i förskoleklassen. Enligt uppgift från rektorn är drygt 40 procent av skolans elever nyanlända (anlända till Sverige vid skolstart eller efter sju års ålder). Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer. Fritidshemmets verksamhet beskrivs i ett separat beslut (dnr 43-2014:8527).